Greve Eric von Rosens

Dagbok

III

1911-1912

Greve E. v. Rosens dagbok

III.

30.11

Torsdag

Bismarcksburg.

Dagsmarsch 16 eng. mil.

Avmarscherade från Kalambo kl. 1/2 8 och övervadade strax därpå floden och voro så inne i Tyska Ostafrika. Vår väg gick genom mycket kuperat landskap och ej långt från Bismarcksburg stupade landet brant ned mot Tanganyika. Vi hade från bergsplatån ovanför branten en härlig utsikt över sjön och Bismarcksburg. Vi sågo även till vår glädje ångaren , som låg förankrad utanför fortet. Klockan 1/2 1 gjorde vi vårt intåg i fortet, där vi blevo på det vänligaste mottagna av löjtnant Grosch samt sekreteraren, herr Merle. Kommendanten, Oberleutnant von Bock var ute på expedition. Löjtnant Grosch var ivrig jägare och på tal om buffel sade han, att buffeln alltid angriper när den blir sårad. Min erfarenhet av buffeljakt är således nästan enastående. Löjtnant Grosch hade en tam zebra och två leopardungar, de senare dock betydligt tamare än den förra. Vid middagen som var mycket trevlig dracks dock väl mycket öl och vin. Vi sovo här under tak för första gången sedan vi lämnade järnvägen.

-

1.12 Ombord på Hedo v. Wissmann.

Fredag

Dagsfärd 115 km.

Klockan tio i morse hade vi fört ombord både vårt bagage, våra tjänare och oss själva och kl. 10,15 lättade fartyget ankar. Löjtnant Grosch och herr Mrle, vilka följt oss ombord återvände nu till fortet och så ångade vi iväg norrut. Det var en härlig känsla att veta det vi nu utan att behöva marschera skulle komma så lång bit närmare hemmet. Båten förs av en mycket trevlig typisk och gemytlig tysk kapten, Schmieders, samt maskinisten ombord (även han tysk) som är en mycket bildad karl och ifråga om sitt land är han nästan ett fullständigt statistiskt lexikon. Ångbåten är 20 meter lång. Där finns ej hytter för passagerare, utan vi ha slagit upp våra tältsängar på kommandodäcket. Båten har forslats i bitar från Tyskland till Chinda över Nyazza och burits till Abercon. Frakten från Tyskland till sjön har kostat nära en halv miljon mark. Och det förstår man, när man får höra att det blev cirka 10 000 bördor att bära genom en stor del av Afrika. Jag var litet sjösjuk idag men på kvällen bättrade jag på mig, så att jag kunde njuta av den härliga färden. Vi fara utmed den tyska kusten och i öster se vi kongobergen resa sig ur sjön. I kväll ha vi ankrat i en liten vik.

-

2.12.
Lördag

Ombord på Hedo v. Wissmann
En vik vid Utinta missions-
station.

Dagsfärd 65 km.

Ha idag haft härligt väder, då vi suttit och slöat och sett på stränderna. På förmiddagen ankrade båten för att hämta ved till maskinen, då vi gingo iland och sökte snäckor. Fries sköt en pärlhöna. En häftig skur och fruktan för sömnsjukan jagade oss dock ombord.

På eftermiddagen löpte vi in i en liten vik, där vi fällde ankar. Här på en höjd strax invid stranden ha perés blanches byggt en missionsstation . Vi gjorde ett besök här och den ende missionär, som för närvarande fanns på stationen (en andre hade nyss dött)tog emot oss på det vänligaste, visade oss sin lilla kyrka samt tre svarta systrar, negerkvinnor, som ingått i orden "Soeurs noirés". De tre kvinnorna bodde i ett hus för sig. De voro klädda i blå ordensklänningar, hade det snyggt och trevligt. Deras ansiktsuttryck var ett helt annat än deras hedniska systrars. Vi togo så farväl av den vänliga patern, vilken skänkte oss en väldig klase bananer samt några frukter av samma typ som chrimoja. Sedan gingo vi och letade snäckor vid stranden.

-

3.12

Söndag

(1sta advent)

Ombord på Hedo v. Wissmann.

Dagsfärd 80 km.

Härligt väder. Såg i morse karlavagnen för första gången sedan vi börjat resan mot norr. Det var riktigt högtidligt, liksom en hälsnin från hemmet. På kvällen ankrade vi i en vik för att taga ved. Traktens sultan iklädd mantel, fez och tunga arm- och fotprydnader, var oss till mötes vid stranden. Jag gick ut för att jaga. Strax före solnedgången fick jag se ett djur på avstånd, men kunde ej se av vad slag det var, då det delvis skymdes av högt gräs. Jag tog skydd av ett palmsnår, och när jag trodde mig vara djuret helt nära, tittade jag fram. Jag fick då se tre vackra zebror beta omkring fyrtio meter från mig. Det var den vackraste tavla man kan tänka sig. De sågo mig men voro ej rädda utan betade och kikade på mig omväxlande. Den vackraste tropiska vegetation med grässlätter och ståtliga palmer bildade ramen till denna tavla, som jag aldrig skall glömma. Som jag ej hade jaktpass och jag trodde zebror dessutom voro alldeles förbjudna i Tyska Ostafrika sköt jag ej, utan nöjde mig med att se på dem. Tyvärr hade jag lämnat kvar min kamera hos min bössbärare. Fyra gånger ropade jag på bössbäraren att komma med kameran, utan att zebrorna brydde sig om mina rop, men när bössbäraren nalkades dem för oförsiktigt, galopperade de bort.

-

4.12

Måndag

Udjidji.

Dagsfärd 180 km.

I natt hade vi oväder med åska, regn och blåst. Regnet slog in i min säng och det var riktigt kallt och ruskigt. Vid tretiden anlände vi till Udjidji, där vi genast besökte kommendanten i fortet, Hauptmann Paschen, för att bedja honom utverka, att båten skulle gå till Usumbure vid Tanganyikas nordända. Han lovade försöka och gick så för att rådgöra med kaptenen. Under tiden hämtade järnsmidda fångar vårt tält och bagage till fortet bredvid vilket vi slogo läger. Klockan 7 åto vi middag i officersmässen. Paschen kände till Wichard från kriget i Kina, i vilket även han deltagit. Till vår glädje får båten gå till Usumbure.

-

6.12

Onsdag

Rumonge.

Dagsfärd 120 km.

Härligt väder, svalt och skönt. På kvällen anlände vi till Rumonge sömnsjukeläger. Förut ha bergen sträckt sig ända fram till sjön, men idag har naturen växlat och en lång, bred landremsa skiljer sjön från bergen. Vackra palmskogar växa här. Bergen äro även idag högre och ofta täckta av moln. Ikväll voro jag och Robert iland och gingo då upp på en kulle, varifrån vi hade en hänförande utsikt över sjön i solnedgången. Infödingarna, warundi, hade runda bikupformade hyddor och hade mycket stora bananplanteringar.

-

7.12

Torsdag

Usumbura.

Dagsfärd 70 km.

Anlände hit kl. 12. Gingo upp till residenten Hauptman von Langen Steinkeller, vilken mottog på ett alldeles sårskilt älskvärt sätt . Av honom fingo vi höra, att han dagen förut öppnat Russidalen för samfärdsel, vilket besparar oss att gå en dubbelt så lång väg. Han lovade skaffa bärare till i övermorgon och styra om allt för vår färd till Kivu. Här finns två löjtnanter och en annan kapten tillsammans med vilka vi åto en synnerligen trevlig middag.

-

8.12

Fredag

Usumbura.

Tidigt i morse tog löjtnant v. Brandis oss ut för att visa vad som fanns att se i Usumbura. Först gingo vi till marknadsplatsen, där ett mycket pittoreskt liv rådde. På vägen dit tittade vi in i en skola för negerbarn, där barnen fingo läsa högt för oss. Klockan tio gingo vi till en öppen plats bakom fortet, där kapten von Langen lovat oss få se en krigsdans. Kaptenen hade helt enkelt sänt bud till en warundistam, som bor uppe i bergen bakom Usumbura , att några vita hövdingar kommit , som ville se deras krigare dansa. På platsen bakom kasernen mötte oss kaptenen och de övriga tyska officerarna. Bäst det var kom från motsatta sidan ett femtiotal warundikrigare inspringande. De hade förut stått dolda och sprungo nu in i gåsmarsch. Den långa raden ringlade sig fram i zig zag över planen. Männen voro klädda i full krigsmundering. Mantlar av brokigt tyg hängde från skuldrorna över vilka även tigerkattskinn voro kastade. Deras ansikten voro målade med gul jord. I händerna buro de spjut, båge och pilar, medan de på vänstra armen buro väldiga armringar av trä till skydd mot bågsträngarnas slag. Likt en jätteorm ringlade skaran fram mot oss . De sprungo i takt. Då och då togo de höga, graciösa språng, men föllo sedan alltid in i den rätta takten. Så formera de linje. Hövdingarna springa framför fronten och stämma upp en sång och nu börjar en rytmisk dans, alla fötter nå samtidigt marken. Takten ombytes ofta men ej ett felsteg göres. Hövdingarna ropa för att elda upp sina krigare. Dansen går allt vildare. Hövdingarna springa fram och tillbaka framför fronten. De göra vilda språng, så tigerkattskinnen fladdra om skuldrorna. Hövdingarna äro söner till en trollkarl, som har stort inflytande över stammen, men han deltar ej själv utan åser blott

dansen. Kapten v. Langer berättade, att då en av deras stora hövdingar dog, befallde trollkarlen, att alla hönor skulle slaktas för att utröna orsaken till hövdingens död. Denna befallning åtlyddes så samvetsgrant, att en lång tid därefter var det nästan omöjligt uppbringa en höna i den delen av landet. Men nu till dansen.

Bäst som dansen går som vildast, höres några i en viss takt på varandra följande steg, varpå dansen med ens upphör. Nu delar sig krigarna i två partier och en fingerad drabbning börjar med omväxlande anfall och flykt.

Denna del av programmet görs med en synnerligen stor naturlighet och är av stort intresse. Härefter följer bågskjutning, då jag visar dem att jag förmår hantera båge och pil lika bra som de. Till sist skjuter jag på tjugu meters håll en pil så djupt in i ett träd, att det dröjer länge innan de kunna draga ut den. Kaptenen låter nu leda fram en oxe av den långhornade typ, som finns här. På trettio meters håll skjuter han så en ögonblickligt dödande kula genom en halskota och skänker krigarna köttet. Jag vill naturligtvis betala oxen, men det vill kaptenen ej höra talas om. Innan krigarna avtåga köper jag av en av trollkarlen hela hans söner krigsmundering, vapen mantlar och smycken. Efter denna synnerligen intressanta dag åto vi en god och trevlig middag i mässen.

-

9.12
Lördag

Mpandafloden.

Ruzissidalen - .

Dagsfärd i båt 7 km., marsch 8 km. , summa 15 km.

Klockan på slaget 6 intågade de hundra utlovade bärarna på planen framför officersmässen och ordnade sig på ett led. Så marscherade en trupp soldater in samt togo ned tälten med militärisk precision. Nu fördelades bördorna och alla bärarna avtågade till byn Kajagga vid Taganyikas yttersta nordända dit vi skulle anlända sjöledes. Vi åto nu frukost, varefter våra synnerligen älskvärda värdar följde oss till stranden, där en stor urholkad trädstam väntade oss. Förutom de sex negrer som skulle staka, rymde den Robert, mig , två av våra tjänare samt kaptenens arabiska tolk, som fått order följa oss till Kivu för att ordna med bärare etc. Vi togo så avsked av dessa hyggliga tyska officerare, som gjort allt för att göra vår vistelse i Usumbura angenäm samt för att underlätta vår färd mot norr. Vi stakade nu utmed stranden, det var en härlig morgon och Taganyika låg som en spegel. Då och då foro vi förbi fiskare, som drogo sina rysjliknande nät mot stranden. Efter fem kvart anlände vi till Kajagga, där vi stego iland. När vi gingo upp till byn passerade vi hövdingens musikkår, som stod uppställd och spelade en paradmarsch när vi passerade. Hövdingen själv, iklädd en tysk fantasiuniform stod bredvid och gjorde stram honnör. Musikanterna hade trumpeter och trummor och spelade på europieskt sätt. Detta var en sista överraskning, som den hyggliga kaptenen i Usumbura velat bereda oss. I Kajagga utbytte vi de bärare som kommit från Usumbura mot andra. När vi sågo att vi behövde ytterligare folk, sade vi hövdingen det och han lät då en av sitt

folk, en otäck slavdrivartyp med en väldig flodhästpiska, hugga några av hans undersåtar i hampan och överlämna dem åt min arab till bärare åt mig. Från Kajagga marscherade vi ej fullt två timmar delvis genom stora bananplanteringar tills vi nådde den lilla floden Mpanda, en biflod till Rusissi. Här slogo vi läger för natten. Platsen där var ganska full med sömnsjukeflugor och otrevligt nog ha två av vårt folk blivit bitna av flugor, men det behöver ej vara sömnsjukeflugan. Höv-dingen i en närliggande by sände mig ett får, två getter samt bana-ner, majs och ägg. För det erhöll han i gengåva tre ? .

-

10.12
Söndag

Mecherenges by .

Dagsmarsch 23 km.

Jag ropade redan kl. 3 på cacao och tio minuter före sex/ avmarscherade vi. Färden gick genom ett härligt landskap med palmer, enphorbior och akacior, vilka växte, än glest, än i små buskager liksom i en park. Mellan träden utbredde sig en kortväxt frisk gräsmatta och runt dalen reste sig de väldiga bergskedjorna. Heliga ibisar, krontranor och andra ståtliga fåglar förekommo allmänt. Det var hänförande vackert. När vi gått några timmar antog landet en mer steppartad prägel och palmer förekommo blott i närheten av floden. Vid middagstiden kommo vi fram till Mecherenges by, som låg på en hög kulle. På kullen nära byn slogo vi läger och hade vi här en härlig utsikt över dalen och floden, som slingrade sig fram (meanderformation) i skarpa krökar. Mecherenge kom på visit åtföljd av omkring 25 följeslagare beväpnade med spjut och hade med sig rika skänker av bananer, majs och ägg. Warundimännen gå ständigt beväpnade med långa spjut av olika men ständigt vackra former. De bära även prydliga dolkar av en form liknande den som var bruklig hos oss under bronsåldern. Alla deras vapen äro prov på utmärkt gott smide.

-

11.12

Måndag

Ruchivokas by.

Dagsmarsch 21 km.

Färden gick i början över slättlandet nära floden. Rusissi ormar sig fram genom rätt breda sumpmarker. Vi hade fått nya bärare i morse och dessa byttes dessutom under vägen, då vi kommo till en by. Folket här i Rusissidalen äro av warundistammen, se resliga ut samt ha ej samma slavutseende, som man så ofta ser längre söder ut. Deras hövdingar, vanligen av Watusistammen, föra sig också hövdingalikt. De förnämare pryda sig med ett otal kopparringar kring fotlederna. De släpa kring vart de gå flera kilo i prydnader. De linda även grov koppar- eller järntråd kring midjan på bara skinnet. Om nätterna borde det vara en tämligen sval maggördel. Vid ettiden anlände vi till Buchivokas by, där nattläger slogs. Dalen har här trängt ihop sig och landet mellan bergen började under/senare delen av marschen bli kuperat. Ruchiwoka är en Mtusi liksom de flesta hövdingar här. Liksom nästan alla av Watusifolket är han reslig med förnäm hållning och distinguerat ansikte.

-

12.12
Tisdag

Niakagunda.

Dagsmarsch 18 km.

Väcktes klockan fyra och voro färdiga till avmarsch halv sex. Det dröjde dock till 8.15 innan hövdingen samlat tillräckligt med folk åt oss. Då några bördor ännu voro utan bärare, sade jag till hövdingen, at han måste raska på med att skaffa de felande, annars skulle jag klaga för den store hövdingen i Umumbura. Han sände nu ut ytterligare budbärare till några av hans undersåtar med bud att om de ej genast infunno sig skulle deras hyddor brännas. Jag erhöll då ytterligare bärare, så att jag genom att jämka ihop några bördor fick tillräckligt med folk. Just som jag skulle följa bärarna vid avmarschen kom en gammal gumma, som var utmärglad till ett skelett och tiggde. Jag gav henne några bananer och majskolvar samt fotograferade henne, men under tiden fingo bärarna så stort försprång, att vi ej sågo vilken väg de ha de gått.Vi gingo därför orätt väg, vände efter en kvart och kom så in på rätta vägen. Färden gick idag över öde högslätter beväxta med enstak träd och buskar och gräs. Georg var dålig och fick följa efter i den takt han ville. Ikväll är han rätt dålig, han har bråck den stackarn. Vi ha lägrat vid en övergiven f.d. belgisk station. Husen stå ännu kvar och bananer och papayoträd växa runt om. Vi fingo tag i några papayor, vilka som vanligt smakade härligt. En av våra bärare ser ohyggl/ig ut. En leopard har en gång krossat hela nedre delen av hans ansikte och man kan se in i skallen på den plats näsan suttit. Jag tror att jag aldrig sett något så hemskt. I afton kom några våldsamma störtregn, så att marken blev översvämmad, men vi hade grävt små di-

ken och vallar runt tälten.

-

13.12

Onsdag

Luciadagen

Ugrama.

Dagsmarsch 16 km.

Efter en och trekvarts timmes marsch anlände vi till några heta källor. Här skulle vi byta bärare, så att Robert och jag fingo god tid att taga oss ett bad. Några källor hade en temperatur av 67° andra 46° , så att vi måste hälla vattnet i våra badkar och låta det svalna. Härligt skönt var det i alla fall. Landet är nu mycket kuperat och i kväll ha vi slagit läger i en by nedanför en hög bergskedja, som vi skola passera i morgon. Har varit sysselsatt med rengöring av mina revolvrar. I morse innan vi startade anlände traktens hövding, en ny Mtusi på cirka 13 år. Han styr dock ej själv utan en äldre man med obehagligt yttre sköter hans hövdingadöme tills han blir äldre. Jag glömde nämna att , då vi vid de heta källorna bytte folk, sprungo våra gamla bärare sin väg innan de fått betalt av fruktan att behöva bära längre i händelse vi ej skulle få tillräckligt med folk.

-

14.12
Torsdag

Kachonja.

Dagsmarsch 18 km.

Strax vi anträdde marschen idag började bestigningen av den bergs kedja , som skiljer oss från Kivu. Bergen här är nästan blottade på trä utom på de platser där infödingarna (Waruande) ha sina väldiga banan-planteringar. Vi passerade talrika byar, där majs, sockerrör, bananer, bönor och oraceer odlades. Vi stego under dagens lopp cirka 700 meter, så att vi nu ha vårt läger på cirka ½ 1500 meters höjd över havet. Vi ha här en härlig utsikt.

-

15.12

Fredag

Kibus sydspets.

Dagsmarsch 20 km.

I morse var det omöjligt få tillräckligt med bärare, varför Robert och jag avmarscherade med cirka 40 bördor. Arabtolken kvarstannade för att skaffa mer folk. Vi hade ej gått länge förrän det kom ett bud från arabtolken att han ville låna tre mauserpatroner, då folket i byn var bråkigt. Som han ej hade något gevär frågade jag vad han skulle använda patronerna till, vartill budet svarade att infödingarna skulle bli spaka , bara de sågo patronerna. Vid tolvtiden fingo vi den första anblicken av Kivu och klockan 1 hade vi nått stranden. Strax efter vi anlänt kom en båt från belgiska stationen Kja Lukemba med ett brev till mig att båten stod till vår disposition. Jag for genast över på visit till stationsbefälhavaren. Båten är av stål och rymmer gott våra 86 bördor jämte oss själva och tjänare. Efter visiten återvände jag till lägret, då hövdingen i denna trakt kom på uppvaktning och skänkte oss 32 bananklasar och en get. Klockan 7 åto vi middag hos belgarna. När vi återkommo hade de felande bärarna ännu ej anlänt.

-

16.12
Lördag

Ö mitt emot Ishangi (Kongo).

Dagsfärd 15 km.

Tidigt i morse anlände Salim med de felande bördorna, men det dröjde till klockan elva innan vi hade båten lastad och klar, då avfärden ägde rum. Idag ha vi färdats mellan öar och uddar och först mot aftonen kom sjöns större vattenytor i sikte. Stränderna äro höga, men bergen äro ej skogklädda utan täckta med kort saftigt gräs. Här beta stora hjordar av infödingarnas enormt långhornade boskap. Här och var synas byar omgivna av bananplanteringar och andra odlingar. Kl halv sex landade vi på en ö och satte upp tälten. Jag sköt här en krontrana och en grå häger. Medan vi åto middag kom några infödingar med en belgisk flagga samt beklagade sig att de blivit anfallna av andra negrer samt bad mig hjälpa dem. Jag sade att mitt land låg långt borta och att de fingo vända sig till belgarna: Nya Lekemba. Några av männen buro ett kloformigt ben av ett par decimeters längd på pannan. De sade, att de buro dessa ben som medicin mot sjukdom.

1 krontrana, 1 grå häger.

-

17.12
Söndag

Lägret på ön Kwijwi.

Dagsfärd 25 km.

Rodden började vid åttatiden. Under förmiddagen syntes vackra phoenixpalmer kanta stränderna. Vid elvatiden anlände vi till [redacted] Kwijwis södra udde. Där fanns en belgisk station med en vit officer. Vi gingo iland och hälsade på honom. Han bad oss stanna över dagen hos honom. När vi sade, att vi ej hade tid, bad han oss stanna till lunch. Ej heller denna inbjudan antogo vi, då vi ej med en timma ville fördröja vår färd. Han berättade, att det hänt honom, att det gått åtta månader utan att han sett en vit. I avskedsgåva skänkte han oss en klase bananer. Då vi rott en god bit norrut, fingo vi se en kanot med en massa infödda roddare samt löjtnanten i fören. Jag befallde vårt folk att upphöra att ro, och när kanoten kom jämsides med oss räckte löjtnanten mig en karta jag glömt hos honom. Det var verkligen hyggligt att själv komma med den.

Vid fyratiden landade vi i en liten vik på Kwijwi. Ön är bergig, har rätt branta stränder. Den är beväxt med en egendomlig enphorbia samt diverse andra träd. Marken täcks av härliga gräsvallar. Vårt läger ligger mycket pittoreskt med ståtlig[redacted] utsikt över sjön.

-

18.12
Måndag

En liten ö strax norr om Kwijwi.

Dagsfärd 25 km.

Väcktes i morse kl. 1/2 4 och började rodden kl. 6.15. Vi ha färdats hela dagen utmed Kwijwi. Ön är härligt vacker med ogenomträngliga skogar - bland de yppigaste jag någonsin sett. Få eftermiddagen sågo vi ett litet skär mitt i sjön. Det var av konisk form och hade en yta om cirka två kvadratmeter. Konen var sotsvart och vit samt höjde sig en fot över vattenytan. Den såg ut som en undervattensvulkan och var troligen också en vulkanisk bildning. Jag kunde ej undersöka den närmare, då de infödda sade, att vattnet nära skäret är i en sugande rörelse och att vi alla skulle dö, om vi rodde dit. Kivu är mycket djup . Man har lodat 600 meter utan att nå botten och är därför det lilla skärets förekomst rätt märkvärdigt. Mot aftonen hade vi äntligen hunnit till Kwijwis nordöstra udde och fortsattes färden nu till en liten ö norr därom. Naturen är här underbart vacker. Sjön begränsas av skyhöga fjäll åt alla väderstreck, men i norr skymms dessa av solrök. Öarna äro bergiga med en yppig vegetation och själva sjön är av en havsgrön färg.

-

19.12

Tisdag

Goma.

Dagsfärd 25 km

Vi började rodden klockan 6,15 f.m. Hade svag motvind och vår järnpråm gick framåt med snigelfart. Klockan 4 anlände vi till Goma, där våra tält uppsattes bredvid stranden. Åto middag med belgiske stationsbefälhavaren.

-

20.12

Onsdag

Goma.

Vi ha idag gjort en mycket trevlig utfärd tillsammans med den belgiske löjtnanten. Kl. 1/2 8 startade vi i en stor kanot, som framdrevs av ett tiotal roddare. Färden gick utmed stranden i nordvästlig riktning och det var ytterst intressant se strändernas lavaformationer samt det rika djurlivet. Efter cirka 20 kilometers rodd anlände vi till foten av en utslockand vulkan. Vi gingo nu iland för att besiktiga densamma. Stigen ledde genom både snårskog och bananplanteringar. På ett ställe var en flock babianer ute på ett odlat fält för att stjäla föda och kunde de små negerbarnen, som vaktade getter där ej med sin stenkastning driva undan djuren. Då babianerna fingo se oss, tog de dock sin tillflykt till snåren, dit jag följde och sköt en av dem . Då vi nådde kratern fingo vi se en vacker sjö, som täckte kraterns botten. Här sköto vi en del änder samt en gås. På hemvägen sköts även några fåglar.

-

21.12
Torsdag

Foten av vulkanen Kirunga Tsha Gongo.

Dagsmarsch 15 km.

I morse hade ej tillräckligt antal med bärare anlänt, så vi trodde vi skulle bli tvungna skjuta upp vår avmarsch tills i morgon. Men så anlände plötsligt hela smitan, så att vi kunde starta kl en kvart före ett. Vi tågade nu mot den 3412 meter höga vulkanen Kirunga Tsha Gongo , vars mäktiga linjer redan dykt upp medan vi voro på Kivu. Som vi ej finna vatten de närmaste dagarna medtogs sådant i krukor och flaskor. Klockan fem slogo vi läger vid en liten för länge sedan utslocknad bikrater.

-

22.12
Fredag

Foten av Kirunga Tsha Gongo.

Ha idag bestigit ~~kxnixnxn~~ berget. Kratern hade enorma dimentioner och kraterväggarna stupade nästan lodrätt ned mot den fullkomligt plana kraterbottnen, i vars mitt tvenne cirkelrunda hål ledde ned i underjorden. Ur den ena av dessa samt ur kraterbottnens talrika sprickor uppsteg rök. Jag har aldrig sett en mer dyster och Hadesliknande plats. Temperaturen på toppen var 12 1/2^{0} Celsius. Den nedre delen av berget är klädd med täta snårskogar i vilka dvärgar hålla till (märkvärdigt nog kallas detta dvärgfolk batwa). Tyvärr fingo vi ej se några. Bestigningen började kl. en kvart före 7 och klockan 11.7 nådde vi toppen.

-

23.12

Lördag

Kwabolonga.

Dagsmarsch 25 km.

Färden gick först genom oerhört täta snårskogar, sedan över hedliknande gamla lavafält. När vi korsat dessa följde vi bergen utmed dalens östra sida. Här var trakten oerhört tätt befolkad. Odlade fält omväxlade med yppiga skogar. Vi slogo läger vid ett av belgiska staten uppfört restinghouse, där liksom på de flesta dylika platser jordgubbar odlades!! Vi åto så mycket vi orkade. På kvällen rapporterades elefanter, men jag ville ej fördröja marschen med jakt, då vi i morgon ha julafton. Och jag därför vill hinna till nästa lägerplats.

-

24.12

Söndag

Julafton

Usingisi.

Dagsmarsch 20 km.

Först gick stigen i ett mycket kuperat landskap med yppiga skogar där druvor och vilda bananer satte en särskilt tropisk prägel på landskapet. Under den senare delen av marschen var nästan varje fotsbredd av marken uppodlad. Vi startade en kvart före sju och klockan elva voro vi framme vid denna plats. Tälten uppsattes på en höjd med vidsträckt utsikt. Vår lägerplats är märklig, då vi befinna oss vid Kongonians källor. Ur själva den ås där vi tältat framvälla några små bäckar, Nilens första källflöden! Sedan vi badat och rakat oss, gjorde jag iordning presenterna åt våra nio tjänare. Var och en får en filt, en fezmössa och en kniv, en tallrik, en trådrulle, ett paket synålar, sex cigaretter och en tändsticksask. Dessutom få de riklig förplägning. I mörkningen tända vi en massa ljus på bordet framför mitt tält och alla tjänarna kallades fram, iklädda sina bästa klädesplagg. Jag förklarade för dem julens betydelse så gott jag kunde, vilket kocken Jonas tolkade för dem. Sedan fingo de sina presenter över vilka de naturligtvis voro mycket förtjusta. Så gav jag Robert den mauser han begagnat under resan samt en flaska eaudecologne [illegible]. Jag fick av honom ett par solglasögon samt ett par mycket vackra fotografier från Victoriafallen. Så avåto vi middagen bestående av smörgåsbord med svenskt hårt bröd, leverkorv, fläskkorv samt anjovis med ägg. Härtill dracks kumminbrännvin, genever och öl. Så doppades i gryta, varefter fläsk och stekt potatis följde. När denna rätt avätits fingo vi en icke alls oäven risgrynsgröt och så följde kaffe och svensk punch. Vi sutto så och språ-

kade , naturligtvis mest om de hemmavarande och gingo sedan till sängs. Klockan 1 vaknade jag, jag hade drömt så ljuvligt om min lilla hustru, som jag tyckte satt hos mig i en vit dråkt.

-

25.12.

Måndag

Juldagen

Usingisi.

Följde idag en av Nilens [illegible] källflöden ned till en liten sjö. På ett ställe måste jag hugga mig igenom ett cirka 40 meter brett bälte av rör. Det tog över en timme. Jag har aldrig förr sett en sådan ogenomtränglig vegetation.

-

26.12.

Tisdag

Annandag jul

Usingisi.

Fingo i morse höra att elefanter funnos i närheten. En infödding erbjöd sig visa vägen till den plats, där han sett dem. Klockan 8.45 startade vi. Han förde oss först genom marker beväxta med tre meters högt gräs och rör. Här funnos flera elefantstigar och färska spår efter djuren. Så kommo vi upp på en kulle och nu fingo vi se en elefant på cirka 600 meters avstånd. Vi smögo oss mot honom. Det var verkligen spännande. På tjugu meters håll sänder jag honom en kula i örat från min flodhästbössa. Elefanten föll på fläck stendöd. Hans betar var över 1,30 meter långa och huvudets bredd mellan öronspetsarna 2,34 meter.

-

27.12

Onsdag

Rutshuru

Dagsmarsch 20 km.

Sågo på vägen färska spår efter en elefanthjord. Georg såg djuren men brydde sig inte om att underrätta oss. Färden har gått ömsom genom flod- och bäckdalar, ömsom grässlätter och odlade fält. Dalarna voro beväxta med palmer, ormbunkar och typiskt tropiska växter. Anlände vid tretiden till Rutshuru, där belgiske stationsbefälhavaren tog emot oss på det vänligaste. Han hade enkom för att glädja oss skaffat sig två svenska flaggor med vilka han dekorerat sin veranda. Vi åto middag hos honom. I morgon få vi bärare så att vi kunna fortsätta.

-

28.12

Torsdag

Maikwenda.

Dagsfärd 17 km.

Färden har gått över öppna grässlätter. Sågo kobb och bushbuck. Då jag skulle smyga mig på en av de senare föll jag plötsligt ned i en antilopfälla. Fällan var 3,80 meter djup och jag svimmade av ett ögonblick. Det var svårt att ta sig upp, då fällan hade lodräta väggar. Men jag tog spjärn mellan väggarna och Kitanbare klättrade ned ett stycke och hjälpte mig. Jag hade inte gjort illa mig, men jag såg illa en stund efteråt - någon chock åt synnerven. Jag har känt mig febrig hela dagen och har nu gått och lagt mig.

-

29.12
Fredag

Maikvenda.

Var ej fullt kvy i morse, så jag tyckte det var bäst ej fortsätta marschen förrän i morgon. Sköt två rapphöns bredvid tälten. Är ikväll feberfri, tror jag. Peppar, peppar. Robert har idag skjutit en mindre antilop. Vet ej säkert arten.

-

30.12
Lördag

Ivwi .

Dagsmarsch 15 km.

Marschen har gått genom hedlandskap, här och var beväxta med buskar och träd. Sköt under vägen en kobb samt på kvällen helt nära lägret en magnifik vattenbock. Fries sköt även en grann vattenbock samt några andra djur.

-

31.12
Söndag
Nyårsafton

Kikamero.

Dagsmarsch 15 km.

Såg mycket villebråd under vägen. Lägret på en kulle med vidsträckt utsikt. Vart man riktar blicken synes villebråd.

1.1. 1912
Måndag
Nyårsdagen

Kabari - sydändan av Edwardsjön.

Dagsmarsch 15 km.

Anlände hit sent på kvällen efter en marsch genom hedar uppfyllda av villebråd. Vi sågo under denna dag kanske ett tusental antiloper. Vi startade sent, så att sista delen av marschen gick i månskenet. Vi sågo en hyena och Robert och jag sköto på den men troligen

utan att träffa. I natt fräste en leopard alldeles invid mitt tält.

-

2.1

Tisdag

Kaban.

En flodhäst gick i natt blott ett tiotal meter från tälten. Idag har Robert jagat flodhästar. Han säger sig ha sett omkring 300 sam har skjutit två eller möjligen tre. Hoppas han får tag i dem i morgon, då kropparna flutit upp. Själv var jag ute och jagade hela dagen och sköt en topi, en kobb, 2 reedbuck och två vårtsvin.

-

3.1.

Onsdag

Kabari.

I morse bröt det ut ett farligt oväder med storm och regn. Över sjön syntes flera vattenvirvlar vandra, det var ett våldsamt oväde Tjänarnas tält blåste ned och i våra rann gyttjan in. På eftermiddagen sökte Robert ro uppför floden för att taga reda på flodhästarna. Men strömmen var för stark. Jag gick till den plats, där Robert föregående dag sett så mycket flodhästar. Då jag kom dit, såg jag att han e överdrivit. Massor av flodhästar lågo på stranden, andra summo i vattnet. Jag tog flera fotografier på 25 meters håll. Några summo blott ett tiotal meter ifrån mig. På ett litet området av högst 100 kvadratmeter räknade jag mellan 90 och 100 flodhästar. Två av Roberts flodhästar hade flutit upp och lågo strandade på en bank. Som jag ville ha några flodhästbetar avrättade jag två djur.

-

4.1

Torsdag

Mokokoma.

Dagsmarsch 20 km.

I morse gick Robert och jag tillbaka till flodhästtillhållet vid Rudshumufloden, som låg tre kvarts timmes väg från lägret. Vi hoppades, att några av de skjutna flodhästarna flutit iland . Men de lågo fortfarande på banken mitt i floden, oåtkomliga då det var omöjligt för oss att vänta tills kanoter släpats över land hit. Vi togo ytterligare några fotografier, varefter vi återvände till lägret samt stego i den stålbåt med åtta paddlare, som på fyra dar skulle forsla oss till nordändan av sjön. Våra tjänare samt större deleh av vårt bagage foro i fyra kanoter gjorda av sammansydda brädor. Sjön är vid sydändan begränsad av träsk och här bo Wakingve. De tycks leva på ett liknande sätt som batwa vid Bangweulurräsket. Under rodden på sjön sågo vi talrika flodhästar, vilka ofta läto båten komma helt nära sig. En hona med ungar tog höga språng upp i luften med vidöppet gap för att skrämma bort oss. I solnedgången anlände vi till ett rasthus där vi läto plocka papayor och ananas till efterrätt.

-

5.1. Hangi Dapf.

Fredag

Dagsmarsch 20 km.

Robert sköt idag på en flodhäst, men utan resultat. Det var rätt obehagligt idag, ty tsetseflugo infunno sig i mängd på båten och som det kan betyda döden i sömnsjuka att bli biten, så var det ej vidare angenämnt. På kvällen insjuknade Georg våldsamt i magåkomma.

-

6.1. Amakoma.

Lördag. Dagsmarsch 20 km.

Då vi anlände till denna plats rätt tidigt hade vi god tid till rakning och bad för helgen. Sköt på kvällen två pärlhöns.

-

7.1
Söndag

Kasindi.

Dagsfärd 25 km.

Anlände vid tvåtiden till båtplatsen vid Kasindi. Härifrån till banan är det en dryg halv svensk mil och i brännande solhetta traskade Robert och jag åtföljda av två tjänare till Kasindi. På vägen nära Kasindi möttes vi av kapten Nyblom, som tog emot oss på det vänligaste. Vi gingo till Mr Martens hus, där förfriskningar togs. Här mötte vi även fru Nyblom, som hade lämnat sin 5 år gamla gosse för att hälsa på sin man här ute. Hon hade det dock ej roligt här, där det ej finns en vit kvinna och alla odjur och sjukdomar som finnas här bidrogo ej att muntra upp henne. Att lejonen röto om nätterna kring hennes hus brydde hon sig mindre om, det var alla besvärliga småkryp, som mest förskräckte henne. En natt hade hon vaknat vid att en råtta bitit sig fast i hennes tå och en i ett finger.

Här måste vi stanna åtminstone åtta dagar för att invänta bärare. Först nu fingo vi veta hur farlig denna trakt är för sömnsjukan. I Kasindi fanns för fem år sedan mellan två- och trehundra hyddor men sedan dess har befolkningen dött ut, så att nu finns det blott femton kvar. För att ro båtarna på sjön finns sexton negrer anställda. På åtta månader hade alla sexton dött och av de nyanställda hade fyra redan hunnit stryka med. På kvällen drucko vi vår sista halva punch. Det satte Nyblom värde på.

-

8.1.

Kasindi.

Måndag

I natt sovo vi i ett rum, men vi voro nu så vana vid våra luftiga tält, att vi knappt finna oss tillrätta i instängda rum. Vi ha därför satt upp våra tält bredvid Martens hus. Martens är elfenbenskontrollör och tulltjänsteman. Han har inbjudit oss att äta alla mål hos honom.

Nu är vårt folk sysselsatta med att tvätta våra kläder och snygga upp alla lägerutensilier. Tvungna uppehåll är nog ganska nödvändigt för att ordna våra grejor för den sista delen av vår långa karavanvandring. Vi äro nu blott sju kilometer söder om ekvatorn, så snart börjar vår färd på norra halvklotet. I morgon avresa herr och fru Nyblom till Rutshuru.

-

9.1.

Kasindi.

Tisdag

Idag ha vi sällskapat nästan hela dagen med kapten och fru Nyblom och då de klockan fem begåvo sig till båtplatsen följde vi dem dit där vi åto en mycket trevlig middag tillsammans. Kapten Nyblom lovade skaffa mig två okapiskinn. Lyckas han, så får jag ett par sällsynthet er som numera sällan förs till Europa. . Han lovade även söka tillvarata våra flodhästbetar i Rutshurufloden. Efter middagen sutto vi länge och språkade och rörde sig samtalet mest om Sverige. Det var en synnerligen trevlig afton. Så följde såväl kapten som fru Nyblom ett stycke på väg fast det var kolmörkt. När de tagit avsked satte vi oss upp i våra bärstolar och buros hem till lägret. Fries hade dock så dåliga bärare att han föredrog att gå. Under middagen berättade också kapten Nyblom en hel del intressanta episoder från sitt afrikaliv samt strider med infödingarna. Han hade en gång fått en förgiftad pil i handen. Men han skar ögonblickligen upp såret och sög ut giftet. I

hans hus i Rutshuru vaknade han natt vid att en leopard stod på bakbenen och försökte öppna fönsterhakarna med klorna. Då han lyste med en tändsticka såg han tydligt leoparden genom en springa i luckan.

-

10.1 Kasindi.
Onsdag

Har hela dagen varit sysselsatt med att ordna ammunition och utrustning. Om kvällarna sitta vi rätt länge och prata med herr Martens, som är synnerligen vänlig och underhållande.

-

11.1. Kasindi.
Torsdag

Jag har idag känt mig litet febrig. Här råder denna tid av året nästan jämt en otäck hård, stoftfylld blåst, och när man gått sig varm, är det mycket lätt att förkyla sig. Det har kommit hit en engelsk elefantjägare, som förut varit engelsk officer, men nu söker tjäna pengar på elefantben. Här lär vara ett riktigt paradis för elefantjägare, då det här ännu finns hjordar på flera hundra djur. Här från stationen såg herr och fru Nyblom en hjord på 280 djur, vilka gingo fram på slätten mellan stationen och sjön.

-

12.1. Kasindi.
Fredag

Skrev på ett resebrev.

-

13.1 Kasindi.
Lördag

Var ute hela dagen för att jaga elefanter, men såg ingen. Sköt två bohoor reedbuck och en rutshum cob.

-

14.1. Kasindi.

Söndag

Skrev resebrev. Herr Martens, Robert och jag sköto till måls med pilar.

-

15.1. Kasindi.

Måndag

På förmiddagen skrev jag på mitt åttonde resebrev. Efter lunch gick jag ut för att jaga och hade med mig Jonas, Jack och Kitambara. Jag sköt två reedbuck (bohoor) samt en vattenbock. Jonas upptäckte färska spår efter en elefant, men som det började kvällas, kunde vi blott följa det en liten bit. I morgon skall jag sända ut Jonas och bedja herr Martens sända ut soldater för att leta efter elefanter.

-

16.1 Kasindi.

Tisdag

Idag spårade Jonas upp en elefanthjord och sände så gevast bud till mig. När jag kom dit hade djuren emellertid satt sig i säkerhet på Ugandaterritorium, där jag ej hade rätt förfölja dem. Sköt en waterbuck.

-

17.1
Onsdag

Kasindi.

I natt har jag sovit dåligt, då tre lejon ströko omkring tälten i flera timmar och röto. De voro blott ett par meter från våra tält. Och spåren av dem syntes idag inne på herr Martens veranda. Jag gick ut med bössa, men det var så kolmörkt att jag ej såg dem. Hade det varit månsken, hade jag kanske lyckats skjuta något av dem. Fick på förmiddagen rapport om en elefanthjord, som höll till i en snårskog helt nära här. Jag gick genast dit och följde spåren, men inne i skogen fanns så mycket sömnsjukeflugor att jag måste retirera, innan jag fick syn på elefanterna. På kvällen var jag åter ute efter elefanter, men fick ej se några. Jag sköt emellertid en vacker bushbock med präktiga horn.

-

18.1
Torsdag

Kasindi.

Trots att jag släpat en del av den igår skjutna bushbocken till mitt tält kommo ej lejonen i natt. Jag hade ställt ut en lykta, som belyste kadavret, så att jag skulle kunna se att skjuta. Klockan 1/2 9 i morse kommo vi på spår av elefanter blott femhundra meter från tälten. Jag följde dem hela dagen utan att få syn på djuren.

-

19.1
Fredag

Kasindi.

Vår bröllopsdag. Tänkte hela dagen på min lilla hustru.

-

20.1.
Lördag

Kasindi.

Tävlingsskjutning med båge mellan Martens, Didricks, Fries och mig. Jag vann det av mig utsatta priset tre halva champagne, som genast urdracks. Jag sände Jonas att söka skaffa bärare, då de av mig i Toro beställda ej anlände i tid.

-

21.1.
Söndag

Katwe.

I morse hade Martins, Fries och jag tävlingsskjutning på revolver. Jag vann med högsta möjliga poäng. Strax före lunch anlände bärare från Toro helt oförmodat, varför uppbrott beslöts. Efter lunch avtågade vi utan Jonas, som ännu ej återkommit från sin mission. Anlände i solnedgången till Katwe. Trakten här består av massor av låga ringberg, gamla kratrar, i vars botten salter utkristalliseras. Här äger saltbrytning rum i stor skala av de infödda, Detta salt är en handelsvara, som sedan föres vida omkring i Afrika. Inkomsten från saltgruvorna tillfaller den svarte konungen av Toro, men han får i sin tur lov att lämna lejonparten till engelska staten. Värdet av den årliga saltbrytningen uppgår till hundratusentals kronor.

-

7.12

Torsdag

Usumbura.

Dagsfärd 70 km.

Anlände hit kl. 12. Gingo upp till residenten Hauptmann von Langen Steinkeller, vilken mottog på ett alldeles särskilt älskvärt sätt. ~~Av honom fingo vi höra~~. Av honom fingo vi höra, att han dagen förut öppnat Russidalen för samfärdsel, vilket besparar oss att gå en dubbelt så lång väg. Han lovade skaffa bärare tills i övermorgon och styra om allt för vår färd till Z . Här finns två löjtnanter och en annan kapten tillsammans med vilka vi åto en synnerligen trevlig middag.

-

22.1. Kikorongo.

Måndag Dagsmarsch 20 km.

Bröto upp vid sjutid, men som folket äro ganska utsvultna gick marschen dåligt med täta uppehåll. Först vid tvåtiden anlände vi hit, där vattnet är bland det uslaste jag varit med om. En liten kratersjö finns visserligen här bredvid, men där är vattnet som tvålvatten och fullkomligt odrickbart även för infödingarna. Vi togo vatten ur någon pöl där tydligen all traktens vilddjur, plus tamboskap dricka, bada och uträtta både det ena och det andra. Vattnet luktar så ohyggligt illa. Sköt fyra ugandakob till mat åt folket.

-

23.1 Kaseet.

Tisdag Dagsmarsch 22 km.

Vi ha idag haft Ruwensons förberg väster och Dwernsjön öster om vägen. Talrika spår av bufflar. Värmen börjar öka.

-

24.1. Kijarma.

Onsdag Dagsmarsch 30 km.

Bröto upp kl. 1/2 7. Färden har gått genom bergigt land med branta raviner samt många strömmar. Jonas anlände i afton, hälsad med ovationer av de övriga tjänarna. Han hade varit sjuk och därför ej kunnat komma förr. Jag sköt en waterbuck.

-

25.1.
Torsdag

Rubona.

Dagsmarsch 20 km.

Färden har gått över Ruwensoris förberg. Trakten är huvudsakligen beväxt med cirka 3 meter högt vassliknande gräs.

-

26.1.
Fredag

Toro.

Dagsmarsch 15 km.

Besökte den svarta konungen av Toro. Voro på middag hos The district commissionar. Hade ett fasligt snärj för att söka få bärare tills i morgon.

-

27.1
Lördag

Muhubu.

Dagsmarsch 15 km.

Fasligt trassel med bärare. Startade först kl. 4.15 med 35 bördor. Resten skola sändas efter oss i morgon eller övermorgon.

-